

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1940 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial med förarledande av kamrarnas skiljaktiga beslut vid behandlingen av utskottets utlåtande nr 11 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av §§ 5, 6, 25 och 43 regeringsformen samt § 38 riksdagsordningen jämte i ämnet väckta motioner.

A. I sitt utlåtande nr 11 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till ändrad lydelse av §§ 5, 6, 25 och 43 regeringsformen samt § 38 riksdagsordningen jämte tvenne i ämnet väckta motioner, I: 143 och I: 144, hemställde konstitutionsutskottet: 1) att riksdagen, med förklarande att förevarande proposition icke kunnat i oförändrat skick bifallas, i anledning av sagda proposition samt motionen I: 144 såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga ett av utskottet i utlåtandet framlagt förslag till ändrad lydelse av §§ 5, 6, 25 och 43 regeringsformen samt § 38 riksdagsordningen samt 2) att motionen I: 143 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava kamrarna vid behandlingen av utskottets berörda utlåtande bifallit vad utskottet hemställt i punkten 2), men stannat i olika beslut beträffande punkten 1). Första kammaren har sålunda till vilande för vidare grundlagsenlig behandling dels antagit såväl det av utskottet framlagda förslaget som ett under överläggningen framställt yrkande, sammanfallande med det av Kungl. Maj:t i proposition nr 33 framlagda förslaget utom däri, att § 6 regeringsformen skulle hava den lydelse, som upptagits i utskottets förslag i ämnet, dels förkastat det i propositionen framlagda förslaget. Andra kammaren har däremot, med avslag på utskottets hemställan under punkten 1), till vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit det i propositionen framlagda förslaget i oförändrat skick.

De av kamrarna fattade beslutens närmare innehåll framgår av följande översikt:

Första kammarens beslut.   *Andra kammarens beslut.*³
 Alternativ I.¹   Alternativ II.²

Regeringsformen.

§ 5.

För särskilda grenar av rikets styrelse skola finnas statsdepartement till det antal, som bestämmes genom en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag, vilken tillika anger varje departements benämning och huvudsakliga verksamhetsområde.

Den närmare fördelningen av ärendena, departementen emellan, bestämmes av Konungen genom en särskilt utfärdad, offentlig kungjord stadga.

För varje departement utser Konungen bland statsrådets ledamöter en chef och föredragande, Konungen obetaget att förordna annan ledamot av statsrådet att i departementschefens ställe föredraga de ärenden, Konungen bestämmer. Chefen för det departement, till vilket utrikes ärendena höra, är minister för utrikes ärendena.

§ 6.

Statsrådet skall bestå av cheferna för departementen samt statsråd utan departement till det antal, lägst tre, varom stadgas i en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag. Bland statsråden utan departement böra minst två hava förvaltad civil beställning.

Statsrådet skall bestå av cheferna för departementen samt statsråd utan departement till det antal, varom stadgas i en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag.

Av statsrådets ledamöter utnämne Konungen en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot.

Statsrådets ledamöter äga att alla i statsrådet förekommande ärenden övervara.

¹ Alternativ I sammanfaller med konstitutionsutskottets förslag i utlåtande nr 11.

² Alternativ II överensstämmer med det under överläggningen i första kammaren framställda förslaget.

³ Andra kammarens beslut innebär bifall till propositionen i oförändrat skick.

*Första kammarens beslut.**Andra kammarens beslut.*

Alternativ I.

Alternativ II.

§ 25.

Till föredragning och avgörande i regeringsrätten skola ärendena beredas i det departement, vartill de, enligt den i 5 § omförmälda fördelning, höra.

§ 43.

Går Konungen i fält, eller till avlägsnare inrikes orter reser, förordne minst tre ledamöter av statsrådet, under den ordförande, som Han, antingen ibland prinsar av Sitt hus eller ibland statsrådets ledamöter, särskilt nämner, att föra regeringen i de mål, Konungen föreskriver. Med de mål, Konungen då själv avgör, förhållas på det sätt, som 8 § stadgar.

Vad nu om Konung sagt är, gälle ock i avseende på regent, då riksstyrelsen av honom utövas.

Riksdagsordningen.

§ 38.

---

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av kommunallagarna samt av lagar och författningar om statsrådets ansvarighet, om statsdepartementen, om antalet statsråd utan departement, om kommandomål, om förvärvande och förlust av medborgarrätt, om rikets vapen och flagga, om allmänt kyrkomöte och om allmän folkomröstning i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.

---

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av kommunallagarna samt av lagar och författningar om statsrådets ansvarighet, om antalet statsdepartement och statsråd utan departement, om kommandomål, om förvärvande och förlust av medborgarrätt, om rikets vapen och flagga, om allmänt kyrkomöte och om allmän folkomröstning i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.

I anledning av vad sålunda förekommit har utskottet till behandling förehåft frågan om sammanjämkning av den skiljaktighet, som alltså föreligger mellan kamrarnas beslut.

Sammanjämkningen har synts utskottet böra äga rum på det sätt, att första kammaren frånträder sitt förut fattade beslut, i vad det innefattar bifall till det av utskottet framlagda förslaget (alternativ I) samt att andra kammaren, med frånträdande av sitt förut fattade beslut, såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antager det under överläggningen i första kammaren framställda, av samma kammare bifallna förslaget (alternativ II).

Utskottet får alltså *hemställa*,

att första kammaren måtte frånträda sitt förut fattade, i detta memorial såsom alternativ I betecknade beslut, samt att andra kammaren, med frånträdande av sitt förut fattade beslut, såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga det av första kammaren redan antagna, i detta memorial såsom alternativ II betecknade förslaget.

B. Under förutsättning av bifall till vad utskottet under **A.** hemställt får utskottet för riksdagen *anmäla*,

att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit ett, i förhållande till nu gällande grundlag, så lydande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av §§ 5, 6, 25 och 43 regeringsformen samt § 38 riksdagsordningen.

Regeringsformen.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

§ 5.

§ 5.

För särskilda grenar av rikets styrelse skola finnas statsdepartement till det antal, *lägst åtta och högst tio*, som bestämmes genom en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag, *vilken tillika angiver varje departements benämning och huvudsakliga verksamhetsområde.*

Den närmare fördelningen av ärendena, departementen emellan, bestämmes av Konungen genom en särskild

För särskilda grenar av rikets styrelse skola finnas statsdepartement till det antal, som bestämmes genom en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag.

Departementens benämningar och fördelningen av ärendena, departementen emellan, bestämmes av Ko-

(Nuvarande lydelse.)

utfärdad, offentligen kungjord stadga.

För varje departement utser Konungen bland statsrådets ledamöter en chef och föredragande. Chefen för det departement, till vilket utrikes ärendena höra, är minister för utrikes ärendena.

§ 6.

Statsrådet skall bestå av cheferna för departementen samt *tre* statsråd utan departement. Bland *de tre* statsråden utan departement böra minst två hava förvaltad civil beställning.

Av statsrådets ledamöter utnämne Konungen en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot.

Statsrådets ledamöter äga att alla i statsrådet förekommande ärenden övervara.

§ 25.

Till föredragning och avgörande i regeringsrätten skola ärendena beredas i det departement, vartill de, enligt den i 6 § omförmälda fördelning, höra.

§ 43.

Går Konungen i fält, eller till avlägsnare inrikes orter reser, förordne *tre* ledamöter av statsrådet, under den ordförande, som Han, antingen ibland prinsar av Sitt hus eller ibland statsrådets ledamöter, särskilt nämner, att föra regeringen i de mål, Ko-

(Föreslagen lydelse.)

nungen genom en särskilt utfärdad, offentligen kungjord stadga.

För varje departement utser Konungen bland statsrådets ledamöter en chef och föredragande, *Konungen obetaget att förordna annan ledamot av statsrådet att i departementschefens ställe föredraga de ärenden, Konungen bestämmer.* Chefen för det departement, till vilket utrikes ärendena höra, är minister för utrikes ärendena.

§ 6.

Statsrådet skall bestå av cheferna för departementen samt statsråd utan departement *till det antal, lägst tre, varom stadgas i en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag.* Bland statsråden utan departement böra minst två hava förvaltad civil beställning.

Av statsrådets ledamöter utnämne Konungen en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot.

Statsrådets ledamöter äga att alla i statsrådet förekommande ärenden övervara.

§ 25.

Till föredragning och avgörande i regeringsrätten skola ärendena beredas i det departement, vartill de, enligt den i 5 § omförmälda fördelning, höra.

§ 43.

Går Konungen i fält, eller till avlägsnare inrikes orter reser, förordne *minst* tre ledamöter av statsrådet, under den ordförande, som Han, antingen ibland prinsar av Sitt hus eller ibland statsrådets ledamöter, särskilt nämner, att föra regeringen

(Nuvarande lydelse.)

nungen föreskriver. Med de mål, Konungen då Själv avgör, förhållas på det sätt, som 8 § stadgar.

Vad nu om Konung sagt är, gälle ock i avseende på regent, då riksstyrelsen av honom utövas.

(Föreslagen lydelse.)

i de mål, Konungen föreskriver. Med de mål, Konungen då Själv avgör, förhållas på det sätt, som 8 § stadgar.

Vad nu om Konung sagt är, gälle ock i avseende på regent, då riksstyrelsen av honom utövas.

Riksdagsordningen.

§ 38.

---

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av kommunallagarna samt av lagar och författningar om statsrådets ansvarighet, om *statsdepartementen*, om kommandomål, om förvärvande och förlust av medborgarrätt, om rikets vapen och flagga, om allmänt kyrkomöte och om allmän folkomröstning i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.

---

§ 38.

---

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av kommunallagarna samt av lagar och författningar om statsrådets ansvarighet, om *antalet statsdepartement och statsråd utan departement*, om kommandomål, om förvärvande och förlust av medborgarrätt, om rikets vapen och flagga, om allmänt kyrkomöte och om allmän folkomröstning i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.

Stockholm den 27 maj 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson, Per Andersson, Herlitz, Källman, Björck*, Thulin, Karl Bodin, Nils Andersson, Hårdin, Lindskog*, Mosesson, Arnemark, Eriksson i Toftered*, Nilsson i Göteborg, Hällgren*, Sundström i Skövde*, Spångberg och Wolgast.

---

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Gustaf Adolf Björkman, Per Andersson, Herlitz, Källman, Björck, Karl Bodin, Lindskog, Mosesson* och *Arneberg*, vilka yrkat att utskottet skulle framlägga ett sammanjämningsförslag, vari — på sätt utskottet i sitt utlåtande nr 11 hemställt — icke upptagits ändring i gällande bestämmelse om riksdagens medbestämmanderätt i avseende å departementens benämningar och huvudsakliga verksamhetsområden.
